

HOEFBLAD

56^e jaargang nr.1 Lente 2019

Foto R. Commandeur

NATUURVERENIGING

KEN EN GENIET

Hoefblad

ALGEMEEN E-MAILADRES: <mailto:kenengeniet@home.nl>

VOORZITTER
Programmavoorbereiding
Krantenberichten

Christ Grootzwagers
Kamilletuin 6
5103 CB Dongen
tel. 0162-312116
voorzitter@kenengeniet.nl

SECRETARIS

Els Scheepers
Stoeken 13
5102GT Dongen
tel. 06-48825523
secretaris@kenengeniet.nl

PENNINGMEESTER

Rabobank Dongen
IBAN:
NL44 RABO 0111984114
Ledenadministratie

John van Meggelen
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
penningmeester@kenengeniet.nl

Programmavoorbereiding

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47
5102GD Dongen
tel.0162-517996
vlinder@kenengeniet.nl

BEZORGING HOEFBLAD

Opgave excursies

Marie-José van Gestel
Hubertusstraat 9
5106 NS Dongen-Vaart
tel. 06-10120230
mjvangestel.burmanje@home.nl

BESTUURSLID

Afgevaardigde
Bijenvereniging
Ambrosius
Tuingroep

Anton Staps
Dongenseweg 7
5171 NA Kaatsheuvel
tel. 0416-273332
mobiel tel. 06-13402220

BESTUURSPRAATJE

Elke keer opnieuw zit ik te bedenken, waar ik het op deze plaats eens over zal hebben, er gebeurt immers zoveel bij onze natuurvereniging, dingen waar veel leden niet eens weet van hebben, maar die toch voor ons zeer de moeite waard zijn.

Een voorbeeld, een aantal mensen zijn in 's Gravenmoer al jaren bezig flink aan de weg te timmeren. Zo verscheen daar een heuse vlindertuin, ingezaaid en gedeeltelijk onderhouden door leerlingen van basisschool de Wegwijzer, ter hoogte van het Bieslant.

Om het gebied nog mooier te maken hebben de Gemeente Dongen en IVN Natuureducatie, een samenwerkingsovereenkomst getekend voor de aanleg van Tiny Forests. Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit najaar wordt het eerste minibos aangeplant in 's Gravenmoer. Dat gebeurt in samenwerking met de dorpsraad, basisschool de Wegwijzer, Natuurvereniging Ken en Geniet en IVN Natuureducatie.

Hier ligt nu nog een hondenlosloopstrook. Deze strook krijgt in maart een nieuwe locatie en daarna volgt de aanleg van het Tiny Forest in het najaar. De reeds aanwezige vlindertuin blijft behouden. Bij voldoende belangstelling volgen er meer minibossen in de gemeente Dongen, iets waarin Ken en Geniet graag participeert, gelukkig worden we voor dit soort dingen steeds meer benaderd.

Gezondere leefomgeving

IVN heeft als missie mensen weer in contact te brengen met natuur. Zij wil de komende jaren met steun van de provincie Noord-Brabant 28 [Tiny Forests](#) in de provincie realiseren en werkt daarin samen met gemeenten. In Brabant is de gemeente Dongen naast zeven andere gemeenten provinciale partner voor Tiny Forest. De gedachte achter een Tiny Forest is zorgen voor een gezondere leefomgeving en buurtbewoners dichterbij elkaar brengen.

Enkele mensen van Ken en Geniet zijn nauw bij dit project betrokken, u ziet initiatieven hoeven niet alleen door het bestuur genomen te worden, graag geven we ondersteuning, daar waar nodig.

Als voorzitter ben ik ook benaderd, om mijn visie te geven voor het groenbeleid, door onze gemeente voor de toekomst. Samen met Maikel van Gestel vond er een interview plaats met hoofd van de plantsoendienst Sander Spiering en wethouder Bea van Beers. Natuurlijk mag je niet direct een ommezwaai verwachten in het gevoerde beleid, maar toch is het bijzonder dat men ook met natuurliefhebbers in gesprek gaat. Juist dan komt naar voren waar Ken en Geniet voor staat, mij doet het ook veel goed dat juist ook de mensen uit de praktijk in de goede richting meedenken. Hopelijk wordt een nieuw beleid ook uitgevoerd, krijgen we meer natuurlijker groen, wordt er natuurvriendelijker onderhoud uitgevoerd, zodat de biodiversiteit in ons mooie dorp een kwaliteitsimpuls krijgt.

Zo mochten we een tijd terug ook een andere wethouder ontmoeten, met in zijn takenpakket natuur, de heer René Jansen, welke we in onze Natuurtuin Kandoel ontvangen hebben, samen met een kleine delega-

tie van de tuinwerkgroep. In een gezellig gesprek hebben we zo het één en ander over onze vereniging kunnen vertellen, waar wij voor staan en wat wij zoal doen. Juist dan zie je wat er allemaal gebeurt binnen Ken en Geniet, hoeveel betrokken vrijwilligers er aan het werk zijn, vaak op de achtergrond en buiten beeld van vele andere leden. In het bijzonder de vogelwerkgroep natuurlijk, velen hebben er geen beeld van wat die allemaal doen, hoe vaak men op pad gaat, om tellingen te verrichten, nestkasten op te hangen en deze ook te reinigen. Er was genoeg te vertellen, de wethouder was dan ook uitermate geïnteresseerd, in ons doen en laten. Het kan natuurlijk niet anders, we hebben ook onze tuin laten zien, met alle bijzondere plekken, kortom ook dit was weer een waardevolle ontmoeting, voor René, maar zeker ook voor ons.

Als voorzitter ben ik samen met de secretaresse, goh wat klinkt dat leuk, naar het Dromenlab geweest, wat gehouden werd in de Groenstraat. Als Natuurvereniging Ken en Geniet

hebben we ons altijd neutraal opgesteld ten opzichte van de plannen met de N629, natuurlijk is er hier en daar al wel overleg gevoerd, zeker omdat onze Natuurtuin Kandoel in het plangebied ligt.

Daar de plannen, als die door gaan, ook invloed hebben op het omliggende gebied, kunnen we niet anders als toch mee praten over de invulling van de omgeving, ook als er geen weg komt, liggen er kansen voor deze mooie omgeving. Nu is het hier en daar nog erg rommelig, met vele kleine percelen, welke over het algemeen niet toegankelijk zijn, soms is dit bijzonder jammer, maar ergens ook begrijpelijk voor de eigenaar. Toch hebben we een wensenlijstje ingeleverd, meest op natuurgebied, maar dat zullen jullie ook wel snappen.

Het lijstje: een klim- speelbos, een grote waterplas met in het midden een eiland, zodat deze in de winter dienst kan doen als ijsbaan, verbindende houtwallen, een knotwilgenpad, een slingerend beekje, dat de verschillende waterpartijen in het gebied verbindt. Een bloemenweide, met alleen inheemse planten, een moerasgebied, met daar doorheen een vlonderpad, een uitkijkpost waarvandaan men het gebied

kan bekijken. Bij het water een vogelkijk-scherm, een oeverzwaluwenwand, takkenwallen met snoei-hout, een insectenwand en een klein plukbos. Het zijn zo-maar wat ideeën, echte natuurdromen, om mensen aan het denken te zetten, hoe meer mensen dit wensen, hoe groter

de kansen. Gelukkig zijn ook veel buurtbewoners voor meer groen, samen met 150 anderen hebben wij gedroomd.

Christ Grootzwagers

FILM HET LECHDAL TUSSEN FÜSSEN EN ELMEN

Op woensdag 13 maart zou ik in de Cammeleur een fotopresentatie geven over Huis ter Heide. Helaas kan ik deze serie niet op tijd klaar krijgen en heb ik iets anders moeten verzinnen. Daarom krijgt u deze avond een film over het Lechdal te zien, die ik 5 jaar geleden

gemaakt heb.

De 264 kilometer lange rivier Lech ontspringt op de Formarin Alpe in de Oostenrijkse deelstaat Vorarlberg, passeert de beroemde wintersportplaats Lech en stroomt vervolgens door Tirol naar het Duitse Beieren. Bij Donauwörth mondt de Lech uit in de Donau.

De film gaat over een gedeelte van het Lechdal en de omgeving daarvan, namelijk tussen het Beierse stadje Füssen en het Tiroolse dorp Elmen. We zien hoe de rivierbedding vaak breed uitwaaiert en het water zich in meerdere stromen splitst, om verderop weer samen te komen.

Het [Naturpark Lechtal](#) is een bijzonder plantenrijk gebied. Er groeien onder andere verschillende soorten gentianen en orchideeën als grote muggenorchis, rood bosvogeltje, vliegenorchis, vogelnestorchis, welriekende nachtorchis en het vrouwenschoentje.

Ook vlinders vliegen er volop: diverse soorten blauwtjes, waaronder het prachtige adonisblauwtje, parelmoervlinders zoals de zilveren maan, knoopkruidparelmoervlinder en keizersmantel, enkele erebiasoorten, het groot geaderd witje enzovoorts.

We bekijken het gebied eerst in de maand juni.

We starten net ten zuiden van Füssen, vlakbij de Oostenrijkse grens, bij de Magnustritt, een korte kloof waar de rivier Lech doorheen kolkte. We volgen de rivier stroomopwaarts en passeren de grens.

Dan gaan we enkele keren hogerop. Eerst bezoeken we het hoger gelegen Raintal, waar de

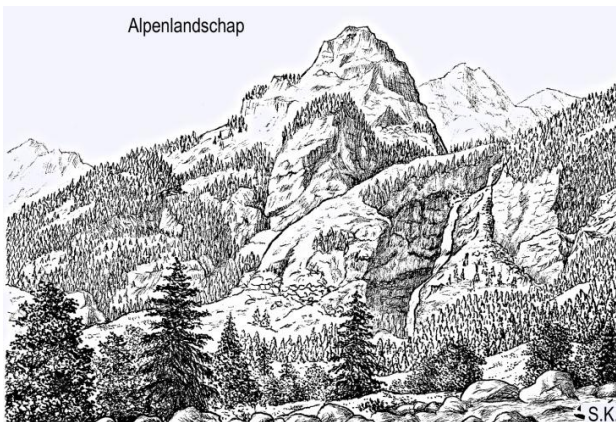
WATERSPREEUW

S.K.

waterspreeuw langs de beek rondscharrelt. Ook treffen we er een alpensalamander aan. Daarna gaan we vanuit Lechaschau naar de Frauensee, een bergmeertje en nog verder omhoog naar de Costarrieskapel. Vervolgens nemen we bij Höfen de kabelbaan omhoog naar de Hahnenkamm. We maken een hoogtewandeling en zien heel veel echte alpenbloemen, zoals de stengelloze gentiaan, de alpenanemoon, de aurikel en de alpenkwastjesbloem. Tevens zien we enkele gemzen, die elkaar achterna jagen. Terug bij de rivier Lech gaan we verder zuidwaarts. Nog een kleine greep uit wat we allemaal tegenkomen aan planten en vlinders: de rotsvlinder, violette vuurvlinder en distelvlinder, de duitse tamarisk, bieslelie, engbloem, sierlijke bremraap en bergcentaurie.

In september beginnen we weer opnieuw met de Hahnenkamm. We zien nu heel andere planten, zoals de blauwe monnikskap, veld- en franjgentiaan en de zilverdistel. We ontmoeten een koppel raven en ook de gemzen zijn weer aanwezig.

Terug langs de Lech treffen we struiken met bessen aan, maar ook nog bloeiende planten, waaronder de parnassia, herfsttijloos, zijdeplantgentiaan en heel veel Duitse gentianen. We komen hier en daar ook al paddenstoelen tegen, zoals in het

zijdal Hornbachdal de peervormige stuifzwam. Graag wil ik u uitnodigen om te komen kijken naar deze film; 13 maart, aanvang 20.00 uur in zaal 2, van de Cammeleur.

Hanny Oerlemans

NATUURTUIN KANDOEL

Vorig Hoefblad hebben we beloofd, om elke uitgave van ons verenigingsblad wat te schrijven over onze Natuurtuin, deze keer doe ik het, maar ook u mag uw mening geven over dit gebiedje. Wekelijks gaat de tuinwerkgroep aan de slag, om ons natuurparadijsje nog mooier te maken. Het is vaste prik, dat we eerst samen komen om de werkzaamheden van de ochtend te bespreken. In het lokaal gaat het er niet altijd even serieus aan toe, er wordt heel wat gelachen. Zo was het een keer wat regenachtig en koud, zodat een medewerker een extra werkbreek had meegenomen, welke over zijn broek zou moeten passen. Of hij nou in het weekend wat teveel gegeten had dat weet ik niet. Het aandoen ging niet zo vlot en al heel erg snel waren enkele collega's bereid hem in zijn broek te helpen, met vereende kracht werd hij beet gegrepen en de broek ging gestaag omhoog, een hilarisch moment, zijn stem was ook gelijk een octaaf hoger. Na de korte bespreking gaan we aan de slag, het gereedschap wordt tevoorschijn gehaald en dan wordt er hard gewerkt. De winter is de tijd van snoeien en opruimen, langs de paden worden bladeren geruimd, om slippartijen te voorkomen. De fruitbomen worden jaarlijks ontdaan van waterloten en kruisende takken, zodat de bomen weer meer fruit dragen. De houtwallen worden gekortwiekt, zodat de takken niet te zwaar worden, maar ook niet te hoog, ook naar de burens toe moeten we voorkomen, dat zij last krijgen van ons groen. Natuurlijk lopen de mensen van de tuinwerkgroep over van ideeën, zo las iemand een artikel over een zogenaamde bijenschans in het blad

van Brabants Landschap. De week erop hing er al een foto van een dergelijke schans, meerdere mensen leek dit wel wat. Voor [NL Doet](#), een programma van het Oranjefonds, waar we al jaren aan mee doen als Ken en Geniet, zochten we nog een project en ja dan is één en één ineens twee. Het project werd snel ingediend en een subsidie van € 400,- werd toegekend. Dus dit karwei kon opgepakt worden, een grote boom, welke toch al een gevaar opleverde werd geveld, zodat de stam dienst kon doen als frame voor de bijen- insectenschans. Snoei-hout dat geschikt was voor het dak werd apart gelegd en ontdaan van zijtakjes, zo kwam er langzaam schot in de plannen, tot op heden met weinig kosten en dat is alleen maar mooi. Zelf liep ik op een morgen door de wijk, een vaste ronde met mijn hond, daar had men een rij knotwilgen geknot en een grote hoeveelheid staken lag keurig langs de vijver aan het Jagersveld, hmm misschien wel mooi hout voor de bijenschans, dacht ik. Dus snel de gemeente groenvoorziening gebeld, met de vraag wat zij met die staken gingen doen, het antwoord kende ik al, die gaan door de versnipperaar. Tja, dan wordt het al gemakkelijker, dus gevraagd of wij als vereniging deze takken mochten hebben en dat was o.k. Addo Geerts zou zorgen dat de hoop takken in de tuin afgeleverd zou worden. Met een kleine groep hebben we vervolgens de takken naar het doorgaande pad gesjouwd, zodat de kraan erbij kon. Een volle bak werd gekiept vooraan in de tuin en dat was wel wat schrikken op de vroege maandagmorgen, dit was toch wel een erg grote hoop. Maar ook nu gold het motto, vele handen maken licht werk, met 10 sterke krachten werd het hout naar de bouwplaats gedragen. De korte takken werden er af geknipt en de bouwploeg kon aan de slag, er werd geboord en getimmerd en zo kreeg de schans al lang-

zaam vorm. Het dak zal verder afgewerkt worden met een tweede laag wilgentakken en een dunne laag grond, waarop dan weer plaggen komen, zodat er een natuurlijk groen dak ontstaat. Op een verhoging zullen enkele korven geplaatst worden voor bio-bijen, dit is voor onze imkers een uitdaging, waaraan ze graag mee werken. Daarnaast komen er nog wat voorzieningen voor andere insecten en vogels. Op 16 maart wordt het karwei afgerond, tijdens NL Doet, vanaf 8.30 uur tot ongeveer 12.30 uur, kom gerust even kijken. Ook bijenhoudersvereniging Ambrosius is deze ochtend actief, zij gaan naamborden plaatsen bij de diverse boomsoorten en zo wordt de Natuurtuin Kandoel steeds aantrekkelijker, ook dit is in het kader van NL Doet, neem maar eens een kijkje op www.nldoet.nl, daar staan vele klussen vermeld. De klus van Natuurvereniging Ken en Geniet staat er niet meer bij, omdat we inmiddels al genoeg vrijwilligers hebben, voor onze werkzaamheden. De baas van de tuin, Ad, welke de tuinwerkgroep aanstuurt op de maandagochtend van 8.00 uur tot 12.30 uur, zorgt altijd dat we op tijd pauze houden, klokslag 10.00 uur roept hij iedereen bijeen. Rond die tijd komt ook vaak onze tuinarchitect langs, Peter Verschure, deze draagt zijn steentje bij, met het geven van adviezen en het aandragen van nieuwe ideeën. Zo hangt er alweer een nieuwe tekening in "Ons Nest", een kleine plaggenhut, waarin de kruiwagens en andere materialen opgeborgen kunnen worden, een eenvoudig bouwsel gemaakt van snoeihout uit de tuin. De plek waar deze komt te staan is het met beukenhaag omsloten gebiedje, waar voorheen enkele volkstuintjes lagen, naast de plaggenhut willen we daar een graanakkertje inzaaien,

u ziet de tuintuinwerkgroep houdt werk. Voor de fietsers is er overigens ook een fietsen-

stalling gemaakt, vooraan in de tuin, prachtig ging dat, bij binnenkomst in het lokaal werd er over gepraat en toen we weg gingen was deze fietsenstalling al een feit, chapeau voor onze tuinwerkgroep.

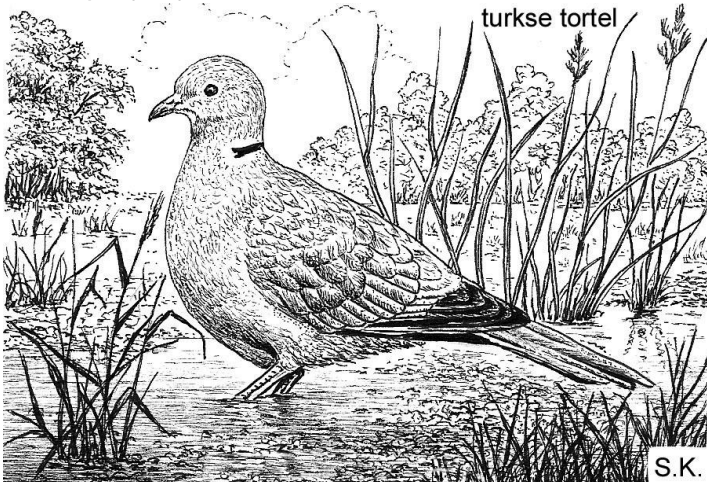
TIMING IN DE TUIN

Peter en Elly Verschure zijn eigenaar van de [beroemdste tuin](#) van Dongen (en misschien wel van Nederland) aan de Groenstraat. De belevenissen in deze tuin zijn al meer dan een jaar veelvuldig te zien en te horen geweest op radio en televisie waarbij Peter zijn passie voor alles wat de natuur voortbrengt op een aanstekelijke manier presenteert. Peter schrijft in zijn column over zijn ervaringen in zijn eigen tuin en natuurlijk geeft hij als specialist zo nu en dan ook nuttige tuintips.

Timing in de tuin

Brrr... er drijven donkere buien boven Dongen en de regen klettert op onze zwarte pony, die met zijn dikke wintervacht het koude seizoen trotseert. De twee grote paarden staan samen in een hoek van de wei met hun kop (hoofd) naar beneden en de kont tegen de wind. Ze hebben wél een groot hoofd, maar volgens mij zit er weinig intelligentie in, want de staldeuren staan uitnodigend open en het malse hooi ligt te wachten in de ruif. Terwijl ik hun paardenmoppen richting de mesthoop sjouw, recht ik mijn rug en 't lijkt of hij 't al krakend wil gaan begeven. Dan onze geiten: als die een druppel nat voelen, vluchten ze met 7 man sterk het liefst 'tegelijk' de smalle staldeur binnen. Alleen 'mekker-tje' de bonte dwerggeit, die ontweek onlangs de staldeur en sprintte door de poort richting plan West. Misschien was 't een geplande actie op zoek naar 'n knappe bok, want ook 'n geit maakt soms rare bokkesprongen, zeker als het voorjaar wordt en de hormonen door het geitenlijf jagen. We kijken in iedere straat en iedere bocht, want er wordt nog steeds naar haar gezocht...

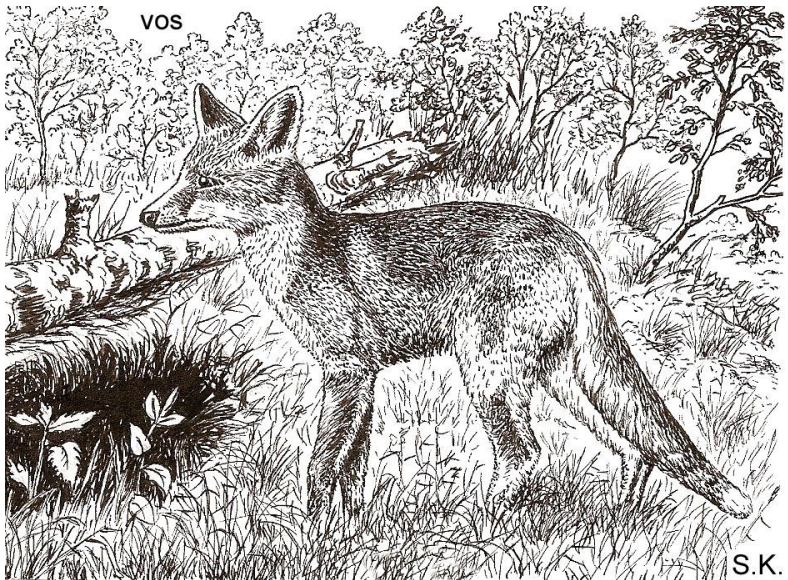
Alles op zijn tijd, maar voor de winterkou kan ik niet warmlopen. Maar

turkse tortel

onlangs heb ik al wel mooie warme momenten beleefd in onze tuin, want een koppel Turkse tortelduifjes zat in de perenboom dicht tegen elkaar te koeren als verliefde duifjes. Ondanks

de kou zag ik ze samen, via 'n wip op de tak, ook samen een vrolijke wip maken. Liefde overschrijdt kennelijk alle grenzen. Zorgen

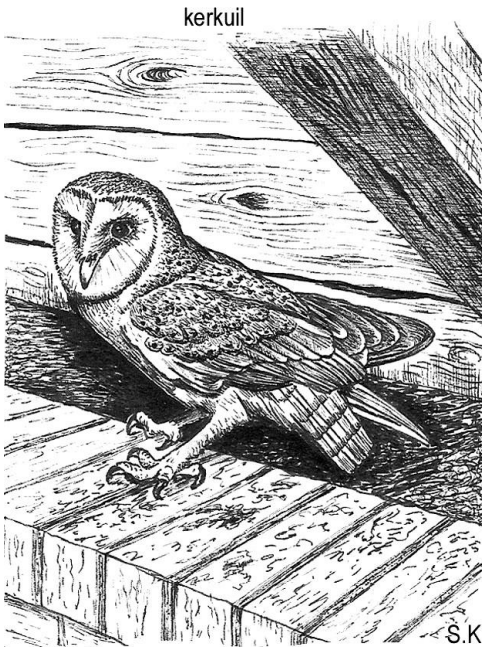

voor het nageslacht is dus ook gewoon 'n kwestie van planning... Eekhoorns zijn in onze grote dennenboom hun kraamkamer al aan 't inrichten want in maart worden de resultaten van hun liefdeskunst ook weer verwacht. Een goede timing is dus noodzaak. Ook de bosuilen zijn zo'n volkje dat graag al vroeg in 't voorjaar zijn bevruchte eitjes uitpoept. Timing is van levensbelang, want als de jongen geboren worden moet er wel metéén te eten zijn voor 't jonge grut en belangrijk is dan eiwitrijk voedsel.... en eiwitten zitten heel toevallig in de eieren van andere vogels. Dan is het hek van de dam, want de vlerken roven bij elkaar de nesten leeg. 'Eigen familie first' hebben ze van Trump geleerd. Niet alleen vogels, maar ook Reintje de vos is wéér op bezoek geweest om zijn familie te voeden met onze kippen. Drie kippen en een halve haan heeft hij achtergelaten. De vos had 't goed gepland, hij was op 't juiste ogenblik op de juiste plek, alleen de timing van onze kippen... nee die waren er op 't verkeerde moment... het bewijs was her en der losse kippenveren in de wei achtergelaten door die sloddervos. In de tuin gaan de knoppen al zwellen, maar zitten nog lekker ingepakt in stevige knopschubben, die bescherming bieden tegen de vrieskou, want komen ze te vroeg open... dus timing... Ook voor vogels, want die mogen ook niet met hun eieren na Pasen komen, is 't gezegde. Toen ik vorig jaar uitgebloeide narcissen aan 't planten was in de berm van onze straat, werd ik argwanend door voorbijgangers nagekeken en waarschijnlijk maakte ik geen betrouwbare indruk toen ik met mijn juten zak bloembollen op mijn rug langs de slootkant liep te sjokken. Een

mevrouw met kinderwagen vroeg geïnteresseerd wat ik daarmee deed en wat er in de zak zat. 'Mevrouw, ik ben aan 't plannen voor volgend jaar. Dan staan hier prachtige gele narcissen te bloeien' 'Volgend jaar pas?' 'Ja kwestie van timing mevrouw.' 'En is dat legaal? Ik hoop niet dat u bekeurd wordt' zei ze vol medelijden. 'Mevrouw, ik probeer dit stukje van de wereld alleen maar een beetje mooier te maken' opperde ik 'en niemand weet toch dat ik ze hier stiekem geplant heb. Alleen ik, en ú...' 'Dus volgend jaar wordt de Groenstraat omgedoopt tot geelstraat' veronderstelde ze en daarom: 'eerst plannen en dan planten' zei ze vrolijk. Terwijl ik nieuwsgierig haar trots in haar kinderwagen bewonderde vroeg ik terloops: 'óók gepland zeker?'. Ze knikte vriendelijk!

Groeten uit de Groenstraat,
PeterVerschure

HET VERLEDEN VAN DE UILENWERKGROEP **50 JAAR GELEDEN**

Mooie gegevens vanwege 60 jaar bestaan Ken en Geniet Het zal rond de jaren 1980 geweest zijn, dat een boswachter Vogelbescherming attendeerde dat de Kerkuil slechts 50 broedparen had over heel Nederland. Vogelbescherming ging hier meteen mee aan de slag, en wij kort daarna ook. Hans Peeters betrok Tiest van der Heijden erbij, die kon heel goed timmeren en ging meteen aan de slag met het maken van kerkuilenkasten. Vrij kort daarna kwam ik erbij, want met 3 mensen was dat beter te doen, immers, als er één niet kon, dan kon men toch nog altijd

met 2 verder. Want wij moesten toen broedplaatsen zoeken en eventueel een nestkast ophangen.

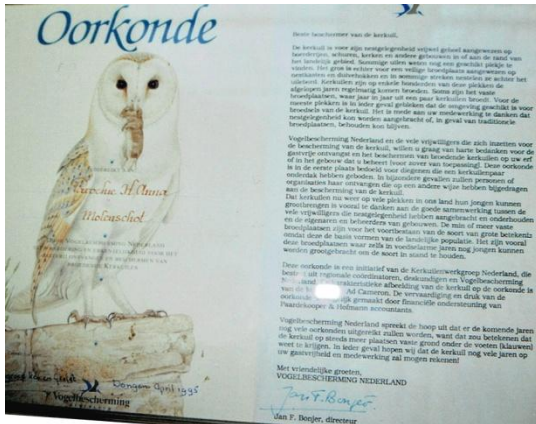
En toen kwam Vogelbescherming met het bericht, dat er ergens 5 jaar achter elkaar op dezelfde plaats Kerkuilen gebroed hadden met resultaat. De eigenaar kreeg toen 25 gulden of een jaar het blad Vogels. Die eerste jaren ging het heel slecht met de Kerkuilen, maar toen kregen we 2 broedparen in Molenschot en 1 in De Moer. Tussen 1985 en 1990 hadden we daar 2 broedplaatsen van 5 jaar achter elkaar. En die hadden graag 25 gulden. Wij zijn die toen gaan brengen, plus een oorkonde. In Molenschot hangt de kast nu 24 jaar.

Gelukkig hoeft Vogelbescherming dit nu niet meer en inmiddels is de Kerkuil van de rode lijst af. Dat betekent dat er voldoende Kerkuilen zijn. Dat staat ook op de oorkonde. Toen was de heer Jan F. Bonjer directeur van Vogelbescherming.

Hoe is het verder gegaan? Hans is verhuisd naar Odijk, Tiest en ik zijn verder gegaan, nog heel lang ben ik samen met Jos Haarbosch de

kasten gaan bezoeken. Wij hebben toen wel de Bosuilen erbij gepakt, daarvoor hadden we 8 kasten in Boswachterij Dorst en 4 in Den Brand in Udenhout.

Met altijd mooie resultaten. Toen we begonnen met de Kerkuil hadden we ook nog 4 broedplaatsen in de Biesbosch. En die bezochten we altijd in het najaar, met Ad Laurijssen, dat was altijd een prachtige dag. Want Ad

kende de Biesbosch als zijn broekzak.

Hoe gaat het nu? Ik heb begrepen dat de Uilenwerkgroep uit 8 mensen bestaat, zij werken met groepjes van 2. Maar ze hebben nu meer dan 100 kasten en, gelukkig, met heel veel succes. Vorig jaar meer dan 100 jonge vogels, waaronder ook ransuilen. Dat is mooi!!! Nog veel succes gewenst, jongens! Want zo is het toch bij Ken en Geniet. De uilenwerkgroep heeft nu en in het verleden gewerkt met mooie resultaten en – nog mooier – het is altijd met plezier gedaan, al 40 jaar! Wat schrijven betreft: ik gebruik altijd ronde getallen met de balpen en uit mijn bol, ik ben nog uit die tijd. Als iemand een konijnhok timmerde, dan ging hij niet om scharnieren naar de winkel, maar gebruikte een stukje leer!

Op z'n Dongens: den ouwe voorzitter, Bertus Koreman

VOGELPRAATJE

De afgelopen dagen hebben we weer een beetje winter gehad in Nederland. En dan bedoel ik natuurlijk de sneeuw en de prachtige witte decors die dit met zich meebrengt. Er werd zelfs al weer gesproken over een Elfstedentocht, maar zij dromen al snel bij een nachtvorstje.

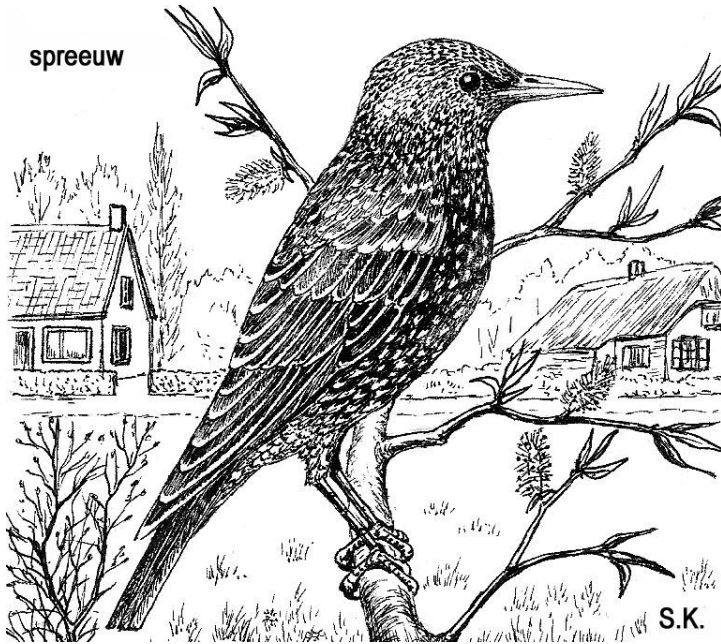

Werkelijk prachtige plaatjes voorbij zien komen. Mooie witte landschappen en bevroren slotjes en vogels die gewoon doorgaan met vliegen en zingen. De koolmeesjes in mijn tuin kwetteren er lustig op los.

Blijft toch mooi als je 's ochtends de gordijnen opent en je de sneeuwvlokjes naar beneden ziet dwarrelen. Sommigen doen dan het liefst de gordijnen snel weer dicht en duiken terug hun bed in. Maar ik kan er enorm van genieten en het is toch heerlijk, om een winterwandeling te maken en na afloop een lekker warm drankje te drinken.

We hebben ook net de Nationale Tuinvogeltelling weer achter de rug. Dit jaar was het 3 dagen i.p.v. 2 dagen namelijk op 25, 26 en 27 januari. [Vogelbescherming Nederland](#) en Sovon Vogelonderzoek doen dit al sinds 2001 en hoe meer mensen mee doen, hoe meer nuttige informatie dit oplevert over de toestand van onze tuinvogels. Ik hoop dat ook vanuit onze vereniging velen weer geteld hebben. Ik kreeg zojuist de aantallen van Dongen binnen en er waren 114 deelnemers die tesa-men 2032 vogels geteld hebben. Landelijk was de huismus weer de winnaar met op de tweede plaats de koolmees. De nummer 3 is de vink en gelukkig zien we op de 4^e plaats weer de merel, die het lastig heeft afgelopen tijd door het usutu-virus. Nummer 5 is de mooie blauwe pimpelmees. In Dongen hadden we een net iets andere uitslag. Nummer 1 en 2 zijn hetzelfde als landelijk, maar de nummer 3 is de

kauw, 4 spreeuw en op 5 de vink. In Noord-Brabant zagen we zelfde uitslag als landelijk alleen de nummer 4 was de kauw i.p.v. de merel.

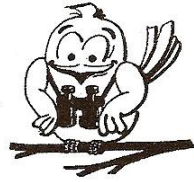
Wij houden van vogels in de tuin, hun gezang, kleurenpracht en bedrijvigheid die ze dagelijks tentoonspreiden. En veel vogels houden van onze tuinen, die helpen veel vogels namelijk te overleven. Door het juiste vogel-

voer aan te bieden kun je meer vogels aantrekken. Ook de inrichting van je tuin is belangrijk. Als je tuin voldoende beschutting biedt, zullen vogels graag in je tuin verblijven. En op die manier helpen we allemaal een beetje aan het welzijn van diverse soorten vogels. Welk voer je aan verschillende vogelsoorten moet voeren en welke planten je het beste in je tuin kunt zetten of wat voor beschutting je moet bieden, kun je terugvinden in vele tijdschriften. Bijna ieder tijdschrift heeft wel iets geschreven over hoe je de (tuin)vogels kunt helpen. Dus daar ga ik hier niet verder op in, maar ik zie dat vele mensen tegenwoordig hun volledige tuin bestraat hebben en een vogelhuisje of voederplek is ook niet te vinden. Uit ervaring weet ik dat vele leden gelukkig wel een vogelvriendelijke tuin hebben, maar ik hoop dat we die bevoegenheid kunnen overbrengen naar andere Brabanders. Zodat ook deze mensen wat meer natuur in hun tuin creëren al is het maar bijvoorbeeld een voederplek bieden voor vogels of een vogelhuisje ophangen. Tot slot nog een tip om ook in de lente te blijven voeren, want in deze periode zijn de wintervoorraden op en zijn nieuwe voedselbronnen nog schaars.

Wintergroet R. Commandeur

PROGRAMMA

De parkeerplaats van sporthal de Salamander, Belgiëlaan 2 is het vertrekpunt voor alle tochten, u dient zelf naar deze plaats te komen.

Zondag 3 maart: Autotocht van een halve dag naar de Chaamse bossen, waar Jos van Dongen ons begeleidt op het pad door dit boscomplex. Ooit bestond het gebied uit zandverstuivingen en natte heide met verschillende vennen. Veel van deze heideterreinen zijn tussen 1900 en 1934 ontgonnen en bebost met voornamelijk grove den. Het gebied werd ontwaterd en te natte plekken werden omgezet in grasland. Hieraan heeft het bos zijn verrassende afwisseling te danken. Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 26 februari 119.00 uur.

Woensdag 13 maart: Filmavond door Hanny Oerlemans, over het Lechdal te zien, die ik 5 jaar geleden gemaakt heb. Samen met Christ maakten we 3 weken lang dagelijks een wandeling in dit prachtige gebied, natuurlijk altijd met de camera in de aanslag. Alpenbloemen, vlin-ders, dieren, watervallen en prachtige landschappen werden vastge-legd. Zie voor meer informatie pagina 6 van dit Hoefblad. De presentatie vindt plaats in de filmzaal van de Cammeleur, Hoge Ham 126, aanvang 20.00 uur.

Zaterdag 16 maart: NL Doet in Natuurtuin Kandoel, een aantal vrijwil-ligers gaat deze ochtend een zogenaamde bijen- insectenschans af-werken, gesubsidieerd door het Oranjefonds. Werkers hebben we in principe al genoeg, maar u bent natuurlijk vrij om eens een kijkje te komen nemen, wat de tuinwerkgroep nu weer voor elkaar bokst. Men begint rond de klok van 8.30 uur en stopt om 12.30 uur.

Zondag 17 maart: Autotocht van een halve dag naar de [Loonse en Drunense Duinen](#), de grootste zandbak van Nederland, waar toch heel veel over te vertellen valt en dat laten we over aan Beppie Verhage. Zij neemt ons mee langs stuifkoppen, onder het zand verdwenen eiken, kleine eikenbosjes en zand, heel veel zand. Maar wat weten wij van dit

gebied, wat leeft er, wat vliegt er rond, ga mee en ervaar het, u zult ervan versteld staan wat er allemaal rond vliegt en kruipt.
Vertrek 8.30 uur, opgeven voor dinsdag 12 maart 19.00 uur.

Zondag 31 maart: Autotocht van een halve dag naar het Ulvenhoutse Bos, een oud bos gebied. In het oudste deel van de boswachterij Ulvenhoutse Bos (729 ha), vlakbij Breda en Ulvenhout, groeien vooral eikenbomen en in het voorjaar veel bosanemonen, dalkruid en lelietjesder-dalen. Maar er staan ook kwartierbomen, gedenkbomen, een krooningsboom en een bijzondere moseik. Christ Grootzwagers neemt u mee, door dit wondermooie gebied.

Vertrek 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 26 maart 19.00 uur.

Zondag 14 april: Autotocht van een halve dag naar het Noorderbos bij Tilburg, een zogenaamd compensatiebos, dat aangelegd is toen de Bechtweg gerealiseerd werd. We lopen over een gebied waar eens de vloeivelden van Tilburg lagen, brede waterlopen met stuwen, waar we mogelijk de ijsvogel kunnen spotten. Ondertussen zijn de bomen en struiken uitgegroeid tot een echt bos, waar veel vogels voor komen. Christ Grootzwagers leidt u hier rond.

Vertrek 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 9 april 19.00 uur.

Zaterdag 27 april: Vroege vogeltocht, een autotocht van een halve dag, naar de Malpie bij Valkenswaard, Waar Leo Reijnierse ons rond zal leiden, tijdens een 7 km lange wandeling. De Malpie is één van de mooiste gebieden in Noord-Brabant, het bestaat uit ongeveer 350 hectare aan stuifzanden, natte en droge heide, vennen en bos. Het is een broedplaats voor allerlei vogels en trekt vele soorten insecten, dus heeft een rijke flora en fauna. Wat u zeker niet mag vergeten bij een vogeltocht is natuurlijk uw verrekijker en eventueel een vogelboek.

Vertrek 7.00 uur, opgeven voor dinsdag 23 april 19.00 uur.

Zondag 5 mei: Een autotocht van een halve dag, dit keer naar de Groesplaat bij Sleeuwijk, waar Christ Grootzwagers u meeneemt door een prachtig gebied. Vanaf 't Vinkennestje' kijkt u uit over de oevers van de Oudendijkse Geul. Deze geul van 1500 meter lang en 30 à 40 meter breed is gegraven in 2000. De geul vormt nu het hart van de Groesplaat. Het is een zogenaamde 'meestromende nevengeul': bij hoogwater kan de Merwede er haar overtoellig water kwijt en stroomt ze mee. Het is een vogelrijk gebied dus neem zeker uw kijker mee.

Vertrek 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 30 april 19.00 uur.

Zaterdag 18 mei: Fietstocht van een hele dag, met onze fietsgidsen door ons mooie Brabantse land, waarheen, dat is geheel afhankelijk van de windrichting, de gidsen hebben graag de wind mee en liever niet van voren. Wel weten ze zeker dat u weer door bijzonder mooie natuur zult fietsen. Deze fietstocht zal er tussen de middag niet aangelegd worden, dus graag zelf voor wat drinken en uw lunchpakketje zorgen en dan kan uw dag niet meer stuk.

Vertrek 10.00 uur, opgeven voor dinsdag 14 mei 19.00 uur.

Zondag 26 mei: Autotocht van een halve dag naar de Broskens bij Zondereigen, Staatsbosbeheer heeft langs het hoogste punt van de Broskens een laarzenpad aangelegd. Doodlopende paden leiden er naar de natte beemden. De lager gelegen Manke Gooren zijn niet mank. Het waren moerassen bij het Marksken, Marke Gooren dus. Nu is het een nat natuurgebied, met een echt laarzenpad. De boomkikker voelt er zich weer goed thuis dankzij de vele poelen en braamstruiken. Jos van Dongen is uw gids, draag hoge schoenen of laarzen.

Vertrek 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 21 mei 19.00 uur.

Zaterdag 8 juni: Autotocht van een halve dag naar Huis ter Heide, achter de Moer, met als gids Beppie Verhage. Het gebied staat bekend om zijn mooie vennen, vlinders, planten, vogels en het vele wild. Er is een grote afwisseling tussen bos en weiden en natuurlijk de waterpartijen, welke rijk zijn aan amfibieën en waar vele soorten libellen rond vliegen. Gekend is ook de grote kudde Schotse Hooglanders die hier rond lopen, kortom genoeg te beleven in dit gebied van Natuurmonumenten.

Vertrek 9.00 uur, opgeven voor dinsdag 4 juni 19.00 uur.

Zondag 23 juni: Autotocht van een halve dag naar de Jantjesplaat, dit **laarzenpad** loopt dwars door de nieuwste natuur die de Biesbosch te bieden heeft. Tot 2013 was dit een landbouwpolder, nu is het een uitgestrekt wetland met wilgenvloedbos, nieuwe natuur en verdrinken polderland. Het gebied is erg vogelrijk en er zijn volop beversporen te vinden. De wandeling start aan de Deeneplaatweg, nabij de Spieringsluis. Jeroen Nusslein zal u er veel meer over gaan vertellen.

Vertrek 8.00 uur, opgeven voor dinsdag 18 juni 19.00 uur.

Zaterdag 29 juni: Opentuin Natuurtuin Kandoel vanaf 10.00 uur, met veel aandacht voor de opnieuw ingezaaide velden en de bezoekers van al dit schoons, de vlinders en andere insecten, meer daarover in een volgend Hoefblad

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50,
tel. 0162-313858

En bij:

Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, (mobiel) 06-10120230

Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET":

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar.

Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

MEDEDELINGEN

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Dhr. Ad van den Corput, Vogelenzang 3, Dongen

Mw. Thea Anssums, Vossendonk 23, Dongen

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór **1 mei** bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **graag als bijlage verzenden, word bestand, lettertype arial 11 en foto's als jpeg bestand.**

Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

Redactie: Jos van Dongen, Sjef Kerkhofs, Roland Commandeur, Hanny Oerlemans en Christ Grootzwagers

Zoals altijd zijn de tekeningen weer gemaakt door Sjef Kerkhofs.

VRAGENUURTJE ZO TROTS ALS EEN PAUW

Wie: Jenny Rommens

Leeftijd: 47

Woonplaats: Dongen

Hobby's: weekendjes weg, fotografie, sponsorcommissie V.V. Dongen
Wat maakt jou trots als een pauw?

Als ik een mooie foto van de omgeving of vogel, paddenstoel of insect heb gemaakt in de natuur.

Waar wordt jij blij/vrolijk van? de zon

Wat eet je het liefst? wraps

Waar heb je een hekel aan? onrecht, oneerlijkheid, dat mensen troep achterlaten in de natuur

Wat betekent de natuur voor jou? Rust, fotografie en genieten.

Hoe beleef jij de natuur het liefst? Ieder seizoen heeft zijn mooie kanten, maar ik ga het liefst met mijn fotocamera te voet op pad

Welke beleving vergeet je nooit meer? Mijn 1e vogel op de plaat, de boomklever, die ik thuis eerst moest opzoeken, omdat ik toen buiten de tuinvogels bijna geen vogel herkende

Wat interesseert jou het meest in de natuur? Vogels, paddenstoelen, vlinders en andere insecten

Waar heb jij de meeste kennis van op natuurgebied? Fotograferen van en in de natuur.

Waar zou jij graag wat meer over weten? De leefgebieden van de verschillende Europese vogels

Wat zou je graag zien bij Ken en Geniet? Kinderen kennis laten maken met de natuur en meer meegeven van de natuur, waar ik overigens best aan mee wil helpen.

Op welke manier draag jij wat bij aan de natuur? Heel consequent afval scheiden, vrienden en kennissen enthousiasmeren door foto's op social media te plaatsen

PLANTLOON 3-2-2019

Met maar liefst 26 deelnemers ging het deze ochtend richting Waalwijk, waar we parkeerden aan de Plantloonseweg, aan de rand van Landgoed Plantloon. Onze gids, Peter Verschure was hier vlak in de buurt geboren en deze kende het gebied als geen ander. Zelf loop ik hier elke week een ronde, dus wijk ik misschien af en toe een beetje af, van hetgeen Peter allemaal verteld heeft. Plantloon is tegenwoordig in bezit van Natuurmonumenten sinds 1968, vroeger was het particulier bezit van de Waalwijkse bankier W. Timmermans. Deze zag het gebied voornamelijk als investering en liet er veel hout aanplanten o.a. de prachtige tulpenbomen, *Liriodendron tulipifera*, niet te verwarren met de magnolia, waar veel mensen tulpenboom tegen zeggen.

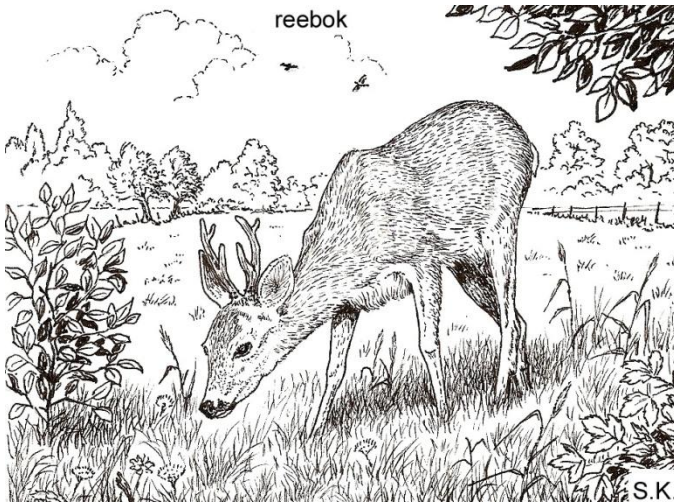
Al langs het eerste pad zagen we op de vlier verschillende judasoren staan, nu waren ze bevroren, maar normaal voelen ze aan als een mensenoer en vertonen daar ook gelijkenis mee. Iets verderop stond nog een zeldzaamheid, door mij in dit gebied ontdekt, eerst dachten wij

aan een soort koraalzwam, maar door het internet kwamen we achter zijn echte naam, namelijk kroontjesknotszwam, deze is uiterst zeldzaam en komt sinds 1996 in Nederland voor. De zwam groeit op populier en ratelpopulier, op plekken waar de bast eraf is. Peter stond ook nog even stil bij een aantal omgewaaide bomen, daar groeiden erg veel paarse korstzwammen op. Gelukkig laat men in grote delen van Plantloon het omgewaaide hout liggen, dat is bijzonder goed voor de biodiversiteit, insecten zitten vaak op dit hout en leggen er hun eitjes in, welke vervolgens dienst doen als voedsel voor vogels en dieren. Zo wandelend liep ik wat te buurten met de groep, over hoeveel reeën we hier wel zagen op onze uitstapjes, ik had dit nog maar net gezegd of we zagen er

twee lopen op een weiland. Peter zei dat Plantloon zeer afwisselend is, bos en weiden wisselen elkaar af en dan zijn er ook nog prachtige lanen. Maar Peter werd plots onderbroken tijdens zijn verhaal, iets wat normaal nooit gebeurt, want je kunt er geen speld tussen krijgen, nu

echter keek iedereen naar links, daar tussen de bomen door vluchtte een groep reeën en natuurlijk mochten we dat niet missen. Nu nog had de ree zijn donkere vacht, maar binnen afzienbare tijd zal de ree zijn wintervacht inwisselen voor de roodbruine kleur.

We stonden in een machtige beukenlaan en hoorden de roep van een buizerd, of was het toch de havik, beiden komen in het bos voor. De buizerd kun je hier regelmatig zien zitten in de wei, of op de afrasteringpaaltjes.

Een volgend pad gaat tussen twee grote weilanden door, enkele jaren geleden heeft Natuurmonumenten hier houtwallen in aangelegd, zodat het landschap een kleinschaliger uiterlijk krijgt, terug naar vroeger. Een prima plek voor het wild, de vogels, maar ook voor insecten, welke in dergelijke wallen beschutting vinden. Bij de boswachterswoning keken we naar bosuilenkast, helaas nog niet bezet, anders zie je altijd aan-vliegsproten bij de opening, de bosuil grijpt hier bij het invliegen zich vast met zijn scherpe klauwen, nu was de rand onbeschadigd. Aan de ander kant zagen we de prachtige boerderij, met de naam Achterste Hoeve, een prachtig gebouw. Naast deze boerderij staat een houten huisje, vroeger stond hier de waterpompinstallatie in, tegenwoordig is men ook hier aangesloten op het waterleidingnetwerk. Enkele vinken hielden zich hier op in de hoge bomen en we hoorden een boomklever, het zijn mooie plekken voor de vogels hier. De noordoostkant van Venloon werd vroeger als de "achterkant" beschouwd. Daar komt de naam Achterste Hoeven vandaan.

Peter kende het gebied nog als vijfhoeven, maar drie boerderijtjes zijn bij één grote brand verdwenen en zijn nooit meer opgebouwd. Even verderop vonden we wel de plek terug, waar ooit bewoning gestaan moet hebben, er ligt een oude brandput. Ook de beplanting wijst op vroegere bewoning, we zagen een doorgesloten beukenhaag en over een poosje zul je hier ook lelietjes der dalen kunnen zien, een oude

tuinplant. We stonden stil in een oude beukenlaan, veel van de bomen zijn al aangetast door zwammen en overal zitten er gaten in. Vele gaten zijn gemaakt door de zwarte specht, ze zijn groot en ovaal, andere zijn rond, tja die zijn gemaakt door de grote bonte specht, een enkel gat is erg klein en dat is weer de broedplaats van de kleine bonte specht. Nu bieden de gaten plaats aan holenduiven, spreeuwen, boomklevers en de bosuil. Van de laatste vonden we op de grond een uiteengevallen braakbal, met erg veel botjes, de bosuil eet graag een vogeltje en dat kon je hier goed zien. Een enorme tak trok onze aandacht, haast een hele boom, deze is tijdens een storm naar beneden gekomen en wordt nu langzaam verteerd door paddenstoelen, alleen op deze ene tak vinden we 5 soorten. De boom waar de tak afgebroken is, heeft een enorm gat, een zwakke plek, ontstaan door het uithakken van enkele hopen, je kijkt dwars door de forse boom heen, het is een kwestie van tijd, tot de top uit de boom zal waaien.

Er is veel gekapt langs het pad, er komt zo ruimte vrij voor nieuw op-

schot, waardoor dit gedeelte nog meer afwisseling zal geven. Iets verder liepen we dwars door een dijk heen, merkwaardig dat juist hier een dijk ligt, dus naar de gids gestapt en daar de vraag gedeponereerd.

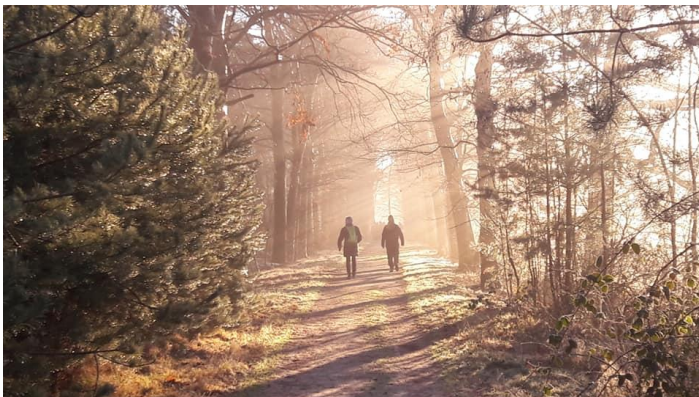
Vroeger zei Peter, was dit arm boerengebied en verderop ligt het rijke Den Bosch, een grote stad, welke doorkruist wordt door water, van de Dieze, de Aa en de Dommel. Al dat water zorgde van tijd tot tijd voor enorme overlast en Den Bosch wilde droge voeten houden, daarvoor had men een simpele oplossing. Wat men deed was gewoon de dijk doorsteken aan de westkant, later maakte men aan die kant een soort van stuw die men kon openen. De stad bleef zo verschoond van rampspoed en ach dat water kon aan de andere kant geen kwaad, althans zo redeneerde men. Veel plassen in de omtrek herinneren nog aan deze tijd. Later legde men de Baardwijkse overlaat aan, waar het water heen ging en zo in de Maas belandde. Soms had dit water dan ook zijn voordeel voor de arme zandgronden, immers er werd jaarlijks voedselrijke modder meegevoerd met het water, wat zorgde voor extra bemesting. In 1907 begon men met het graven van het Drongelens kanaal en in 1911, was het zover, heel de streek was verlost van het water. Het is

vandaar dat hier in Plantloon deze dijken liggen, zoals de Melkdijk waar wij op stonden. We gingen rechtsaf, ook dit is een smal dijkje tussen weilanden door, vroeger vertelde een gids dat dit een kerkdijk was.

Al dit dijkwerk zou nog ooit zijn aangelegd door de monniken van de historische abdij van Berne. De kleine dijkjes dienden als kortere verbindingen om droogvoets op zijn bestemming te komen. Één dijkje wordt in de volksmond "het Kokske" genoemd, wat vermoedelijk een verbastering van het gewestelijk woord voor "kleine kade" inhoudt. De weiden zijn belangrijk ook voor vlinders, zo groeien er erg veel pinksterbloemen en daar vliegt de oranjetip op, iets wat weer bijgehouden wordt door onze vlinderwerkgroep, welke hier al jarenlang de stand der vlinders bijhoudt. De weiden zijn ook een mooie plek om reeën te spotten, ze liggen enigszins verscholen achter een smal bosje, waarbij in dit bosje de zogenaamde rabatten erg opvallen. Het gebied is hier rond 1400 afgegraven, men stak er turf. Het dijkje steekt dan ook boven het landschap uit, vroeger toen het gebied nog natter was, werden de sloten aan weerszijden van het dijkje jaarlijks opgeschoond en al deze modder werd op de dijk gegoid, zo bleef het in stand.

Aan het einde van dit pad staken we de oude turfvaart over, de plaatselijke bevolking kent deze vaart als Bossche sloot. In werkelijkheid stonden we hier voor de restanten van de roemruchte turfvaart, waaraan nu nog het Loonse Vaartkwartier zijn naam ontleent.

Pauwels van Haestrecht, heer van Loon op Zand (Venloon), pandheer van Drunen, Tilburg en Goirle, hoofdschout van 's-Hertogenbosch, begon ze in 1397, met toestemming van Johanna, hertogin van Brabant, te graven voor turftransport naar Den Bosch, Holland en Gelderland. Ze liep van 's-Gravenmoer langs Capelle, Loon op Zand, Sprang, Baardwijk en Drunen naar Den Bosch. Het graven met primitieve

hulpmiddelen nam lange tijd in beslag, zodat de initiatiefnemer de voltooiing ervan niet meer heeft mogen beleven. Zijn opvolger, zijn zoon Dirk van Haestrecht

(1412-1440) plukte er de eerste vruchten van. Méér dan twee eeuwen heeft de Vaart gediend voor het turftransport, dat plaatsvond in platboomde vaartuigen, de zogenaamde plijten. Langs deze Vaart verrezen geleidelijk de simpele hutten van de turfstekers, die later het kerkdorp Kaatsheuvel zouden uitmaken. Zowel Loon op Zand als Kaatsheuvel hebben eigenlijk hun eerste opkomst aan deze turfvaart te dan-

bosuïl

ken. De schippers van de boten werden brabers genoemd, veel mensen dragen deze naam nog steeds Brabers.

Bij de kruising van twee lanen staat een schilderachtige, voormalige boerderij in L-vorm met schuur onder een kolossaal rieten dak met in de nabijheid daarvan een open put en een houten landhuisje. In het spraakgebruik werd dit huisje eens "de tent" genoemd maar officieel draagt het de naam "Plantloon". Sinds korte tijd is het huis weer bewoond en wordt er druk gerenoveerd, er wordt veel aangepast aan deze tijd, echter de buitenkant moet in dezelfde staat blijven.

Lange tijd huisde hier ook de bosuïl. Zelf heb ik nog wel een rare herinnering aan deze plek, zeker 35 jaar gele-

den hadden we met Ken en Geniet hier onze fietsen gestald, om een wandeling te maken, groot was onze verbazing toen we terug kwamen, alle fietsen lagen op de grond, de toenmalige eigenaar had ze omgegooid, omdat ze tegen zijn hek stonden. Bij het bankje hielden we een korte pauze en kletsen we wat bij. Iets verder lag een grote poel, deze is pas geleden opgeknapt, het is een kunstmatig gegraven poel, Peter vertelde dat hier vroeger de schapen doorheen gejaagd werden, om ze zo van parasieten te ontdoen. Als je goed kijkt zie je de uitgeholde toegang en de uitgang waar de schapen de plas verlieten. In de nabijheid liggen nog enkele vennen de zogenaamde kikkervennen en het Galgenwiel, dus betrekkelijk veel water, een ideale plek voor de ijsvogel, welke we hier ook al eens gezien hebben. Er groeien hier rodo-dendrons, deze zijn indertijd aangeplant, zoals dat op veel landgoederen gebeurde, deels voor de schoonheid, maar vaak ook als ideale schuilmogelijkheid bij de jacht.

We kwamen zo bij een volgende dijk, een ander gedeelte van de Melkdijk, met prachtige laanbomen en uitzicht op het uitgeturfde grasland. Bij een volgende kruising liepen we rechtdoor, dit is de Plantloonseweg, een enigszins verharde weg naar het landgoed, welke uitkwam bij ons startpunt, het parkeerterrein van kinderkopjes, welke vroeger dienst deden als bestrating.

Onze begeleider Peter Verschure dankte ons allen voor de aandacht en wenste ons nog een prettige zondag en wel thuis. Naar huis gingen we nog niet, we hadden wel een bakske koffie verdient, dus togen we naar de Roestelberg en daar was het verschrikkelijk druk, gelukkig had men keurig 3 tafels voor onze groep gereserveerd, zodat we allemaal bij elkaar zaten. Na wat bijgepraat te hebben en de gids bedankt keerden we huiswaarts, het was weer een mooie en leerzame tocht.

Chr.Grootzwagers

NEDERLANDSE DAGVLINDERS

27 Jaar geleden is onze Vlinderwerkgroep begonnen met het inventariseren van de dagvlinders in de omgeving van Dongen. Ik ben toen ook gestart met het schrijven van een serie artikelen over deze vlinders. De redactie vond het een goed idee, om deze reeks nog eens te herhalen. Hier en daar heb ik de tekst wat aangepast en er zullen ook enkele nieuwe soorten besproken worden in de toekomst.

[De citroenvlinder](#) (*Gonepteryx rhamni*)

Iedereen kent hem wel: de citroenvlinder. Op de eerste warme voorjaarsdag kun je hem zien, soms al in februari. Dat komt omdat de soort als vlinder overwin-

tert, meestal tussen dorre bladeren of in groenblijvende struiken en planten zoals hulst en klimop in het bos. Zodra de temperatuur hoog

genoeg is, verlaten citroenvlinders hun schuilplaatsen en gaan op zoek naar nectar. Op hun zwerftochten komen ze ook buiten het bos en het gebeurt vaak dat ze in tuinen te zien zijn.

De citroenvlinder is sinds lang algemeen bekend en door zijn gele tint is waarschijnlijk de Engelse naam voor dagvlinder ontstaan: butterfly, wat een samentrekking zou zijn van buttercoloured fly, wat boterkleurige vlieg betekent.

In vrijwel geheel Europa komt de citroenvlinder voor en in Nederland kun je hem overal aantreffen, maar is wel algemener op de zandgronden.

De citroenvlinder vliegt van juli tot oktober en na de overwintering van februari tot juni. De vlinder kan dus bijna een jaar in leven blijven! En dat terwijl veel soorten slecht 2 tot 3 weken als vlinder (imago) leven. Na de overwintering verschijnen de fel citroengele mannetjes het eerst; pas een paar weken later komen de vrouwtjes tevoorschijn. De mannetjes vliegen steeds door het bos op zoek naar vrouwtjes. Zodra er een vrouwtje verschijnt, kan er gepaard worden. De vrouwtjes zijn bleek wit-geel en lijken daardoor op een koolwitje. Door hun puntige vleugels en de kleine bruine stip op de voor- en achtervleugel zijn ze daarvan te onderscheiden.

Met dichtgeklapte vleugels lijken citroenvlinders sprekend op een jong blad. De duidelijke vleugeladers zijn net de nerven van het blad en zelfs de bruine stipjes komen overeen met de beschadigingen zoals die vaak op een blad te zien zijn. Een prima camouflage!

Citroenvlinders die rusten, doen dat vaak hangend onder een blad van een boom of lagere plant met gesloten vleugels. En als de vlinder tijdens de vlucht door een vogel wordt aangevallen, maakt hij gebruik van zijn schutkleur door zich snel te laten vallen en tussen de bladeren te verdwijnen.

Na de paring moeten de eitjes nog rijpen en daarom moeten de vrouwtjes veel nectar drinken. Ze zetten de langwerpige groene eitjes afzonderlijk af op de onderkant van de blaadjes van de waardplanten vuilboom en (in mindere mate) wegedoorn, die we in bossen, bosranden, struwelen of kreupelhout vinden. Ze zoeken daarvoor vooral jonge struikjes uit die op zonnige plaatsen staan. Waardplanten zijn overigens de plan-

ten waarvan de rupsen eten. Per vlindersoort kunnen dat andere planten zijn, waarmee concurrentie voorkomen wordt.

Na ongeveer 6 dagen komen de eitjes uit. Ook de rups van de citroenvlinder is groen, met fijne zwarte spikkeltjes, en daardoor valt hij niet op als hij op een blad zit. Let dan niet op de grootste en mooiste bladeren, want hij geeft de voorkeur aan kleine, miezerige blaadjes. Waarom is niet duidelijk. Het rupsstadium duurt gemiddeld 32 dagen. Omdat de huid van de rups niet meegroeit, moet de rups meerdere keren vervellen. De volgroeide rups is tot 33 millimeter lang.

Daarna verpoppen de rupsen op de waardplant of op een andere plant die er in de buurt staat. De rups hecht zich met het achterlijf vast aan een takje of blaadje. Dan wordt er één enkele draad om het lichaam gesponnen en het verpoppen kan beginnen. Deze zogenaamde gordelpop heeft ook weer een groene kleur. Na gemiddeld 12 dagen komt de vlinder uit de pop. Pas in het volgende voorjaar zal deze nieuwe generatie zich voortplanten.

In de zomer leven citroenvlinders minder in het binnenste van het bos dan in het voorjaar. De bloemrijke graslanden, ruigten en tuinen zijn nu aantrekkelijker. Vooral paarse bloemen als distels, knoopkruid, kattenstaart en vlinderstruik zijn in trek.

In oktober zoeken de vlinders een schuilplaats op om de winter door te komen.

Hanny Oerlemans

DOE MEE MAAK HET HOEFBLAD NOG MOOIER

Natuurlijk is de redactie blij met mensen als Roland, er zijn weinig mensen die uit hun eigen een stukje schrijven, terwijl er veel van onze leden op uit trekken en best wel in staat zijn een verhaaltje voor ons prachtige Hoefblad te schrijven. Het hoeft allemaal niet zo uitgebreid te zijn en om tekstfouten hoeft je je helemaal niet druk te maken, die halen we als redactie er wel uit. Schrijf gewoon eens een spontaan verhaaltje van hetgeen u beleefd heeft, als het maar met natuur te maken heeft, Roland heeft enkele voorstellen gedaan om u te motiveren. Daarmee gaan we aan de slag, een eerste idee was een soort van fotowedstrijd, u stuurt uw leukste natuurfoto naar de redactie via: <mailto:hoefblad@kenengeniet.nl> en elk Hoefblad zetten wij de leukste of mooiste op de achterzijde van het Hoefblad, geheel in kleur. Op de achterzijde een voorbeeld hoe dit eruit zou kunnen gaan zien. En nog een laatste idee van Roland om u aan het schrijven te zetten.

Wie zich geroepen voelt, vul de vragen eens in, leuk om te delen en ook om elkaar nog beter te leren kennen, zelf zal ik als redactielid en voorzitter de aftrap doen, verderop in dit Hoefblad.

OISTERWIJKSE BOSSEN EN VENNEN – 17-2-2019

Zondag 17 februari gingen we met 17 personen naar de Oisterwijkse bossen en vennen. Het heeft de afgelopen nacht gevoren, maar nu schijnt de zon heerlijk! We startten bij het bezoekerscentrum van Natuurmonumenten, Groot Speijck. Tijdens de wandeling werd steeds een stukje van het ontstaan van het gebied verteld.

Maar eerst gaan we onder een houten poort door met het woord OERRR erop. Wat betekent dat? Met **OERRR** beleven alle kinderen de leukste avonturen in de natuur. En ze ontdekken hoe ze de natuur en dieren kunnen helpen. Er worden allerlei activiteiten georganiseerd om

kinderen kennis te laten maken met natuur.

De naam spijk werd vroeger gegeven aan plekken waar een weg een beek kruist, op een doorwaadbare plaats. Op de

bodem werden boomstammen, takken of stenen gelegd, zodat mens en dier er overheen kon lopen. Bij deze oversteekplaatsen ontstond vaak een klein gehucht, zo ook hier, bij de Achterste Stroom waar rond 1425 Kleine Spijk en Grote Spijk lagen. Er stonden enkele boerenhoeves, waar later aan het einde van de 19^e eeuw een Zweeds paviljoen verrees, het huidige Groot Speijck. Vanaf 1901 werd gedurende ruim 100 jaar door drie generaties van de horecafamilie Michels hier een restaurant gerund. In 2008 kwam Groot Speijck in handen van Natuurmonumenten.

Even voorbij het bezoekerscentrum zat een roodborstje op een paal te zonnen. Achter Groot Speijck ligt het Speijckven, dit ven is gegraven. Het slib is uit het ven geschept en ligt als een ophoging aan de rand van het ven, waar je zomaar [de ijsvogel](#) zou kunnen zien op één van de laaghangende takken. In dit ven gaat de OERRR jeugd op watersa-

fari, op zoek naar waterbeestjes. Maar zowel ijsvogel als OERRR jeugd kunnen nu even niet het water in, dat wordt door een laag ijs bedekt.

Verder wandelend werd de aandacht getrokken door roffelende spechten. We zien een grote bonte specht, druk in de weer. Zowel mannetje als vrouwtje roffelen op dode takken om een territorium vast te leggen en een paarband te vormen. Er ligt hier veel dood hout in het bos, waar spechten insectenlarven in zoeken en paddenstoelen goed gedijen. Bij de Brouwkuip zien we aan de overzijde een aantal vleermuizenkasten in de bomen hangen. Er leven hier verschillende soorten vleermuizen, waaronder de dwergvleermuis en de watervleermuis. Ze jagen boven

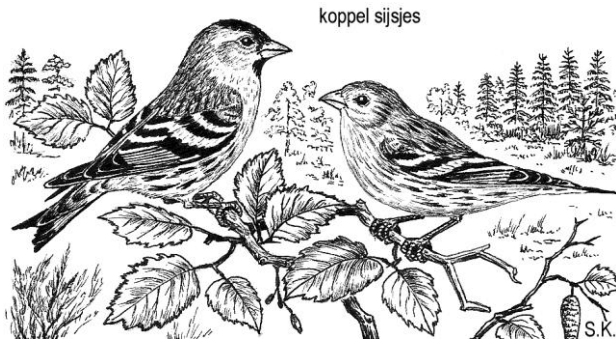
de vennen op zoek naar voedsel. De Brouwkuip dankt zijn naam aan het feit, dat de Oisterwijkse bierbrouwers hier hun vaten kwamen reinigen. Het water van de

Achterste Stroom was nl. zo vervuild door chemicaliën en afvalstoffen van de wolindustrie, dat deze stroom ook wel de vuilstroom werd genoemd.

Het werd allengs warmer en vogeltjes zoals koolmees, pimpelmees en winterkoning lieten goed van zich horen. De bosbes groeit op open plekken die lang niet beroerd zijn. Het is een heester met altijd groene, kantige takjes, die wel 25 jaar oud kan worden. Van de bessen kan je heerlijke jam maken. Piloten in de 2^e wereldoorlog kregen, voordat ze een nachtvlucht moesten vliegen, boterhammen met deze jam, waardoor ze extra goed konden zien in de nacht.

Het volgende ven is het Heiven, hier omheen groeide vroeger veel heide, vandaar de naam. In een hoek groeit grote lisdodde en riet, verderop de heerlijk geurende gagel, waarvan men vroeger wel takjes in de bedstee legde om de vlooiën te verjagen, het werd ook wel vlooiënkruid genoemd. De bladeren worden wel gebruikt bij het brouwen van bier. De vennen zijn een aantal jaren geleden opgeschoond en er zijn bomen verwijderd, om de vennen voedselarm te houden. Op de oevers komen dan weer zeldzame planten als moerashertshooi, biesvaren, oeverkruid en zonnedauw terug. Eens kwamen hier 350 soorten sieralgen voor of desmidiaceeën. Deze kunnen alleen overleven is voedsel-

arm water. Langs het Heiven, heerlijk in het zonnetje, wandelen we naar het Goorven.

Hier zien we enkele sijsjes, de bomen afstruinend op zoek naar zaden. Goor wil niet zeggen dat het vies is, maar het betekent: moeras. En ja, vroeger werd hier veen afgegraven en daar werd je wel vies van.... Meteen maar

een stukje geschiedenis/geologie. Het gebied ligt in de Roerdalslenk, waar eens de Maas en de Rijn stroomden. In de laatste ijstijd was de bodem tot grote diepten bevroren en kon hij dooiwater vermengd met bodemdeeltjes niet wegzakken. Er werd een leemlaag afgezet, het zogenaamde Brabantleem. In die tijd waren er vaak zandstormen, waardoor op de leemlaag een dekzandlaag werd afgezet. Hierin ontstonden geulen door de smeltwaterstromen, waarna opnieuw een fase met koud en droog weer volgde met zandstormen. Een nieuwe dekzandlaag werd afgezet en er werden duinruggen en laagtes gevormd. In die laagtes bleef water staan, de huidige vennen. Deze groeiden in de loop van duizenden jaren dicht met veen, dat in de nieuwe tijd tot aan begin 20^e eeuw werd afgegraven. Zo kwamen de huidige vennen weer tevoorschijn. Tja, en dat is natuurlijk een goor werkje.... Op het Goorven zien we een aantal kuifeendjes en de grauwe gans. We wandelen langs het langgerekte ven af, de richting van veel vennen is noord-oost zuid-west, zo stond in de ijstijd de wind. In de noord-oost hoeken is dan ook vaak een duin opgewaaid. In het bos staan we even stil om naar het pad te kijken. Want hier is in de 2^e wereldoorlog het pad verhard met puin van het plat gebombardeerde Rotterdam. In Groot Speijck waren Oekraïense krijgsgevangenen ondergebracht, die deze paden aan moesten leggen om deze begaanbaar te maken voor de Duitse legervoertuigen.

Aan de noord-oost zijde van het Goorven werd de knapzak aangesproken. In het zonnetje genoten we van ons bakske. Dan weer verder, naar het Witven, waar je door het heldere water de bodem ziet met wit zand. Er groeien hier veel grove dennen, deze zijn aangeplant op de heide en vanaf eind 19^e eeuw gebruik als mijnhout om de gangen te stutten (omdat het gaat kraken voordat het breekt, zo werden de mijn-

werkers gewaarschuwd als een gang in dreigde te storten!) en voor telegraafpalen.

Door het bos wandelden we naar het Van Esschenven, een groot langgerekt ven wat zijn naam dankt aan de familie Van Essch, die vroeger tot de notabelen van Oisterwijk behoorden. Een aalscholver vliegt over, een groepje kuifeenden en grauwe ganzen dobberen op het water. Langs het ven wandelden we naar de Van Tienhovenbank, in 1935 onthuld en vernoemd naar Pieter van Tienhoven, hij vervulde een belangrijke rol bij de aankoop van de Oisterwijkse Bossen en Vennen. In 1912 zou het gebied verkocht worden aan een projectontwikkelaar, die de bomen wilde kappen en de vennen dichtgooien om er dan huizen te gaan bouwen. Dit leidde tot verzet van bewoners en de VVV van Oisterwijk. Gelukkig wist Natuurmonumenten daar een stokje voor te steken en werd het gebied in 1913 aangekocht.

Door het bos wandelden we langs een uitloper van het Witven, waar een boomklever zich goed liet horen, over het rolstoelpad naar de Brouwkuip, nu langs de ander kant van het ven. Niet veel later waren we weer terug bij Groot Speijck, waar het inmiddels ontzettend druk was. Ons bakske koffie om de wandeling af te ronden genoten we daarom maar bij de Moerse Hoeve, nog nagenietend van de heerlijke wandeling. Tot een volgende keer!

Fia Grootzwagers

Jaarverslag VWG Ken en Geniet 2018

De eerste activiteit is van de “ijsvogelwanden-werkgroep”, om precies te zijn op 13 maart, zijn zij begonnen met het schoonmaken van de ijsvogelwanden in de Dongestroom en de kunstmatig aangelegde wanden bij 's Gravenmoer. Dit jaar is er geen activiteit gezien en hebben we geen broedresultaten kunnen vastleggen.

In 2018 hebben we een zestal excursies georganiseerd voor de vogelwerkgroep te weten; 17 maart Wandelroute Goorven door de Oisterwijkse bossen, met 12 leden hebben

we ondanks de kou een leuke tocht gehad met als resultaat 22 vogelsoorten.

07 april [Groesplaat](#) en De Struikwaard , met 19 leden hebben we, op verzoek van een aantal leden, deze twee gebieden bezocht en hebben in totaal 63 vogelsoorten waargenomen waaronder o.a. de beflijster en de rouwkwikstaart.

05 mei Markiezaatsmeer, de vroege vogeltocht van Ken en Geniet. Met 22 geïnteresseerden, hebben we 68 vogelsoorten waargenomen waaronder ook nog een grauwe klauwier.

16 juni Natuurgebied De Groene Jonker, Zevenhoven, met maar een kleine groep van 8 leden hebben we in dit mooie gebied toch 44 vogelsoorten waargenomen.

14 juli Op het programma stond de Leenheerengorzen polder en Korndijkse Slikken, echter bij de voorbereiding van de tocht bleek dit gebied gesloten te zijn omdat ze het gaan wijzigen en hebben we de tocht verplaatst naar de Dintelse Gorzen waar we geen spijt van gehad hebben.....een prachtig gebied waar we met 12 leden met prachtig weer een 50 vogelsoorten hebben waargenomen waaronder de zomertortel.

20 oktober Vogeltrektocht Zeeland, Schouwen - Duiveland, met 16 geïnteresseerden hebben we 62 vogelsoorten gezien met als uitschieter de zwarte zee eend.

Vanaf 14 maart hebben we wekelijks tot begin juli een BMP-telling uitgevoerd op

Huis ter Heide.

De groep die het deelgebied Plakkeven en Velden achter de Spinder inventariseerden, te weten; John van Gestel, Thieu Verharen, Stephan Worm en Leo Reijnierse, hebben uiteindelijk van 63 vogelsoorten (mogelijke) broedgevallen vastgesteld. Eenendertig andere bijzondere vogelsoorten voldeden niet aan de interpretatie welke gesteld worden zoals bv. eenmalig in het gebied aangetroffen of buiten de datumgrenzen.

Er zijn tijdens de bezoeken door de werkgroep 19 rode lijst soorten aangetroffen.

- Bedreigde soorten; Tapuit, Watersnip, Grauwe klauwier.
- Kwetsbare soorten; Slobeend, Groene specht, Zomertortel, Koekoek, Torenavalk, Wulp, Grote lijster.
- Gevoelige soorten; Veldleeuwerik, Boerenzwaluw, Graspieper, Kramsvogel, Spotvogel, Kneu, Raaf, Keep, Zwarte mees, Tureluur, Graspieper, Gele kwikstaart.

Andere bijzondere soorten welke we tijdens onze monitoring gezien hebben zijn o.a.;

Zwarte wouw, Raven en vele Ooievaars.

Vermeldenswaardig is dat het aantal waargenomen vogelsoorten wederom met 4 is toegenomen, nieuwe soorten dit jaar zijn; wespendif, zwarte roodstaart, grauwe klauwier en appelvink. Het totaal aantal waargenomen vogelsoorten in het gebied komt daarbij op 127 stuks. Deze gegevens zijn in een verslag doorgestuurd naar Natuurmonumenten en naar Sovon.

Voor het project **MUS** (Meetnet Urbane Soorten) zijn een vijftal groepen actief in Dongen en 's Gravenmoer. Het meetnet omvat een drietal tellingen in het voorjaar waarin 8 tot 12 telpunten in het dorp worden gedaan wat resulteert in het onderstaande;

Postcodegebied 5109 ('s Gravenmoer) in 2018 – 42 vogelsoorten.

Postcodegebied 5104 (Dongen) in 2018 – 31 vogelsoorten.

Postcodegebied 5107 (Dongen) in 2018 – ?? vogelsoorten.

Postcodegebied 5103 (Dongen) in 2018 – ?? vogelsoorten.

Postcodegebied 5101 (Dongen) in 2018 – 39 vogelsoorten.

Door persoonlijke omstandigheden is het postcodegebied 5107 dit jaar niet geïnterviewd.

De inventariseerder van postcodegebied 5103 heeft aangegeven te stoppen met de inventarisatie op dit gebied en gegevens van dit postcodegebied in 2018 zijn helaas niet terug te zien op de site van Sovon.

Alle bovengenoemde gegevens zijn doorgestuurd naar Sovon.

Ook heeft de nestkastenwerkgroep in 6 "vogelreservaten" te weten; Natuurtuin Kandoel, Centrale begraafplaats "de Kremer", park Molenweide, park de Volckaert, omgeving Kerkebos in 's Gravenmoer en het Bieslant in 's Gravenmoer, 76 nestkasten voor zangvogels hangen

voor studies aan nestkastbroeders. Op een tweetal plaatsen hebben we besloten hier geen nestkasten meer te controleren. Bij Maria-oord omdat de tuin tegenwoordig bij een gesloten afdeling behoort en het omslachtig is deze kasten te controleren en bij park Glorieux omdat we hier tijdelijk toestemming hadden en doordat door vandalisme veel kasten er niet meer zijn. In de overige reservaten hebben 5 vogelsoorten hierin gebroed. Volgens de controle zijn er 86 (116) koolmezen, 55 (30) pimpelmezen, 6 (0) gekraagde roodstaarten, 5 (0) bonte vliegenvangers en 2 (0) boomklevers succesvol

uitgevlogen, tussen haakjes de gegevens van vorig jaar.

Deze gegevens zijn doorgestuurd naar NestKast en Sovon.

Ook de leden van de uilenwerkgroep hebben weer 65 steenuilkasten en 32 kerkuilkasten gecontroleerd op broedresultaten. Hier zijn 49 (60) jonge steenuilen en 33 (41) jonge kerkuilen succesvol uitgevlogen. Deze gegevens zijn doorgestuurd naar Brabants Landschap.

Jaar	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Uilensoort	KU	KU	KU	SU	SU	SU	RU	RU	RU
Bezochte kasten	35	36	32	67	70	65			
Broedgevallen	14	14	10	22	23	26	3	8	3
Uitgevlogen jongen	33	41	33	47	60	49	11	14	3
Winterroestplaats							13	18	8
Predatie									
Verdronken									
Kat of hond									
Verongelukt/dood		8	2		1	11			1
Kannisbalisme									
Verstoring									

Conclusie;

Voor de kerkuil was 2018 een redelijk jaar.

We hadden minder broedgevallen dan in 2016, maar nu met een evenveel aantal uitgevlogen jongen. De weinige broedgevallen kan te maken hebben met het extreem warme weer.

De steenuil zat met het aantal broedgevallen op een hoog niveau, maar het broedsucces was zeer wisselend. Wel 49 uitgevlogen jongen maar ook 11 dode jongen op het nest.

De ransuil heeft in 's Gravenmoer op 3 plaatsen gebroed. Er zijn 4 jongen grootgebracht, waarvan er 3 uitgevlogen zijn. Er is één winterroest waargenomen op de Capelseweg 7a, 's Gravenmoer met 8 ransuilen.

De laatste projecten van dit jaar zijn in de periode van 15 december tot 31 december gedaan.

Twee groepen van de vogelwerkgroep hebben **PTT-tellingen (Post Transect Tellingen)** in het najaar (wintertellingen) gedaan in het gebied "de Langstraat" (met 28 soorten) en "omgeving Tilburg en Loonse Plakke" (met 41 soorten).

Bij een PTT telling worden, op 20 telpunten in een vastgestelde route om de 500 meter, vijf minuten lang alle vogels geteld.

LIDMAATSCHAP "KEN EN GENIET"

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen

Stevenshof 13, 's Gravenmoer

Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers

Roeloff van Dalemstraat 50,

Dongen

Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkastencoördinator

vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse

Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen

Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers

Schoolsticht 47

5102GD Dongen

tel.0162-517996

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure

Groenstraat 11a, Dongen

Tel. 0162-313297

WINTERWINNAAR 2018

Misschien staat volgend Hoefblad wel uw foto op deze plek. Heeft u een leuke, mooie, grappige natuurfoto, stuur hem dan in voor 1 februari naar hoefblad@kenengeniet.nl en weet delen is leuk.

Jenny Rommens

Chr.Grootzwagers

Roland Commandeur

Hanny Oerlemans

Roland Commandeur

Jan van Haperen

